Jaunieši kā pārmaiņu veidotāji Interreg projektos

Latvijā ir daudz jauniešu, kuri grib darīt, un dažreiz viņiem vajag pavisam konkrētu iespēju, lai sāktu. Vieniem tā ir vēlēšanu urna, pie kuras viņi var lemt par sava foruma tēmu. Citiem – iespēja sarīkot pasākumu no pirmās idejas, apgūt koka māju celtniecības prasmes vai aizvest pašu būvētu robotu uz sacensībām Lietuvā. Novembra "Interreg Rada un rāda" sešos stāstos iepazīstinām ar jauniešiem, kuri izmanto šādas iespējas, un Interreg projektiem, kas palīdz viņiem spert pirmo soli un tikt tālāk.

1.Jaunieši apgūst demokrātisku izvēli, piedaloties vēlēšanās

WISH CITIES · URBACT IV programma. Latvijas partneris — Valmieras novada pašvaldība, partnervalstis Itālija, Portugāle, Spānija, Somija, Grieķija, Īrija.

Kā bērns iemācās, ka viņa balsij ir nozīme? Valmieras novadā atbilde sākās ar vēlēšanu biļetenu. Kamēr pieaugušie 2025. gada jūnijā vēlēja pašvaldības deputātus, tajos pašos iecirkņos pie sava biļetena tika arī bērni un jaunieši. Viņiem bija sava urna un savi jautājumi. Pirmsskolēni izvēlējās, kādu darba lapu saņemt rudenī, 1.–7. klašu skolēni lēma, ko darīt pasākumā bibliotēkā, bet 8.–12. klašu skolēni izlēma, par ko runāt nākamajā jauniešu forumā.

Vēlēšanas rīkoja Valmieras novada pašvaldība kopā ar iniciatīvas "Demokrātija sākas ģimenē" komandu. Savu balsi atdeva 1263 bērni un jaunieši no visa novada. Viņi iepazina vēlēšanu procesu, bet pašvaldība uzzināja, ko jaunie iedzīvotāji vēlas. Piemēram, vecāko klašu skolēni izvēlējās tēmu - mentālā veselība, kas kļuva par nākamā jauniešu foruma tēmu.

Vēlēšanas Valmieras novadā atbalstīja projekts WISH CITIES. Tā mērķis bija uzlabot jauniešu labbūtību, dodot viņiem vairāk iespēju ietekmēt pašvaldības lēmumus un atvieglojot piekļuvi vajadzīgajam atbalstam. Starptautiskā sadarbība ļāva Valmierai iepazīt, kā Milāna iesaista jauniešus un organizē viņiem paredzētos pakalpojumus, un kopā ar citām Eiropas pilsētām izvērtēt, ko no šīs pieredzes var izmantot savā novadā. Bērnu un jauniešu vēlēšanas bija Valmieras veids, kā projektā šo līdzdalību izmēģināt praksē.

Pašvaldība projektā izstrādāja arī jaunatnes politikas attīstības programmu, lai plānotu turpmāko darbu ar jauniešiem. Savukārt sporta un aktīvās atpūtas parkā "Mežs" trīs jauniešu deju grupas 2026. gada maijā apvienojās kopīgā zibakcijā.

Iepazīstiet Valmieras novada vēlēšanu pieredzi un smelieties idejas jauniešu iesaistei savā pašvaldībā. Pārējos novembra rubrikas "Interreg Rada un rāda" projektus varēsiet iepazīt interreg.lv.

- Bērnu un jauniešu vēlēšanu norise un rezultāti — https://www.valmierasnovads.lv/sabiedriba/sabiedribas-lidzdaliba/bernu-un-jauniesu-velesanas/
- **Jauniešu zibakcijas video -**

2. No videolekcijas līdz koka māju ražotnei

Wood for Youth Centrālā Baltijas jūras reģiona programma (Central Baltic). Latvijas partneris — Vidzemes Augstskola, partnervalstis — Igaunija un Somija.

Kad tik daudz darba iespējams paveikt pie datora, arvien mazāk jauniešu interesējas par fiziska darba profesijām. Taču koka ēku ražotnēs joprojām ir pieprasīti cilvēki, kuri prot strādāt ar materiālu, iekārtām un instrumentiem. Kā jaunietim saprast, vai šāds darbs viņu aizrauj, pirms vēl izvēlētas studijas vai profesija?

Lai jaunieši varētu izmēģināt darbu nozarē un apgūt tajā vajadzīgās prasmes, Latvijas, Igaunijas un Somijas partneri izveidoja projektu "Wood for Youth". Vidzemes Augstskolas Jaunās Būvniecības skolā 16–25 gadus veci jaunieši savā tempā varēja apgūt, kā koka ēkas projektē, ražo un montē. Mācību ekskursijās viņi iepazina ražotņu ikdienu, bet praksē paši ķērās pie darba.

Īpaši vērtību projektam piešķir fakts, ka partneri trijās valstīs kopā izstrādāja un izmēģināja mācību programmu, ko katrs varēja pielāgot savai izglītības videi. Mācību programmas izstrādē un īstenošanā iesaistījās 15 koka ēku ražotāji no Latvijas, Igaunijas un Somijas. Uzņēmumi palīdzēja apzināt nozarē vajadzīgās prasmes, atbalstīja mācību aktivitātes un piedāvāja jauniešiem prakses un mācību iespējas darba vidē. Latvijas jauniešiem mācību ekskursijas pavēra iespēju redzēt koka ēku ražošanu arī Igaunijā.

Trijās valstīs projekta aktivitātēs iesaistījās vairāk nekā 400 jauniešu. Daļa pēc mācībām turpināja ceļu nozarē — devās praksē, sāka strādāt vai turpināja studijas. Latvijā arī pēc projekta noslēguma tiešsaistē pieejams kurss "Starts koka būvniecībā".

Ja domājat par studijām vai darbu būvniecībā, ieskatieties kursā un uzziniet, kā top rūpnieciski ražota koka ēka. Pārējos novembra rubrikas "Interreg Rada un rāda" projektus varēsiet iepazīt interreg.lv.

- Kurss "Starts koka būvniecībā" — https://jaunabuvnieciba.va.lv/wood-for-youth
- Tiešsaistes mācību platforma — https://woodforyouth.thinkific.com/products/courses/wfy-course

3. Kā brīvprātīgais darbs var palīdzēt spert pirmo soli darba dzīvē?

YESVolunteer Interreg Europe programma. Latvijas partneris — Rīgas plānošanas reģions, partnervalstis — Francija, Itālija, Grieķija, Beļģija, Bulgārija, Rumānija un Polija.

Kur iegūt pieredzi, ja pirmā darbavieta vēl tikai priekšā? Brīvprātīgajā darbā jaunietis var izmēģināt dažādus pienākumus, iemācīties strādāt komandā un atklāt, kas viņam padodas. Lai spertu pirmo soli, vienam vajag palīdzību atrast iespēju tuvāk mājām, citam — kādu, kas palīdz iejusties.

Rīgas plānošanas reģions šim jautājumam pievērsies Interreg Europe projektā "YESVolunteer". Tā mērķis ir padarīt brīvprātīgo darbu pieejamāku 18–30 gadus veciem jauniešiem, īpaši tiem, kuri nemācās un nestrādā vai kuriem ir mazāk iespēju iesaistīties. Starptautiskā sadarbība ļauj iepazīt, kā citur Eiropā jauniešus uzrunā, piemeklē viņiem piemērotus uzdevumus un atbalsta darba gaitā. No šīs pieredzes reģions var izvērtēt, ko pārņemt un kā to pielāgot Latvijas pašvaldībām.

Pieredzes apmaiņa notiek abos virzienos. Rīgā partneri iepazina, kā biedrība "TREPES" iesaista jauniešus ar mazāk iespējām, bet Jūrmalā — kā pašvaldības jaunatnes centrs sadarbojas ar vietējām organizācijām. Pēc vizītes partneri ieteica palīdzēt jauniešiem atrast brīvprātīgā darba iespējas pēc interesēm un dzīvesvietas, kā arī sasaistīt informāciju par šīm iespējām ar nodarbinātības piedāvājumiem.

Projekts vēl turpinās. Nākamais solis ir pielāgot pieredzes apmaiņā iepazītos risinājumus vietējām vajadzībām un izmēģināt tos praksē. Kuru risinājumu izmēģinās Rīgas plānošanas reģionā, uzzini sekojot līdzi projekta attīstībai tā mājaslapā.

Ja savā pašvaldībā vai organizācijā meklējat veidus, kā jauniešiem atvieglot pirmo soli brīvprātīgajā darbā, ieskatieties projekta apkopotajā pieredzē. Pārējos novembra rubrikas "Interreg Rada un rāda" projektus varēsiet iepazīt interreg.lv.

- Pieredzes apmaiņa Rīgā un Jūrmalā un partneru ieteikumi — https://www.interregeurope.eu/sites/default/files/2025-10/yesvolunteer_2ndFactsheet_EN.pdf
- Projekta video par partneru pieredzi — https://www.youtube.com/watch?v=G20L3ucRUI8

4. No idejas līdz Muzeju naktij — jaunieši paši veido kultūras pasākumus

Youth Connect · Interreg Igaunijas–Latvijas programma. Latvijas partneris — nodibinājums "Liepāja 2027", vadošais partneris — nodibinājums "Tartu 2024" (Igaunija).

Kā no idejas tikt līdz pasākumam, uz kuru grib nākt vienaudži? To jaunieši no Liepājas, Dienvidkurzemes, Kuldīgas, Tartu un Dienvidigaunijas apguva projektā "Youth Connect". Liepājā viņiem bija 27 stundas un ierobežots budžets, lai izstrādātu pasākuma ieceri un to prezentētu. Vēlāk Valkā un Valgā Latvijas un Igaunijas jaunieši kopīgās komandās mācījās sadalīt pienākumus, plānot pasākuma norisi un pilnveidot ideju pēc žūrijas atsauksmēm.

Latvijas jaunieši apgūto lika lietā pašu veidotos pasākumos. Kuldīgas Muzeju naktī viņu izveidotajā trasē "Nakts misija – Kuldīgas noslēpumi" devās 17 komandas, bet Liepājas teātra pagalmā jaunie reperi sacentās "Betona

bītos". Liepājā jauniešu idejas pārtapa arī pasākumos "Neona vasara = Liepājā", "Burbuļ' ballīte" un "Skapja skatuve".

Gatavojoties Eiropas kultūras galvaspilsētas gadam, Liepāja varēja izmantot Tartu pieredzi jauniešu iesaistē kultūras pasākumu veidošanā. Jauniešiem šī sadarbība deva iespēju strādāt ar vienaudžiem no otras valsts un mācīties veidot pasākumus, kas uzrunā arī starptautisku auditoriju.

Iepazīstiet jauniešu veidotos pasākumus un smelieties idejas, kā uzticēt jauniešiem kultūras programmas veidošanu savā pilsētā. Pārējos novembra rubrikas "Interreg Rada un rāda" projektus varēsiet iepazīt interreg.lv.

- Latvijas jauniešu īstenotie pasākumi — https://liepaja2027.lv/aktualitates/liepaja-2027-jauniesu-programma-atklaj-jauno-sezonu-ar-27-stundu-laika-raditu-pasakumu/
- Jauniešu veidotā nakts trase Kuldīgā — https://liepaja2027.lv/aktualitates/jauniesu-organizetais-piedzivojums-muzeju-nakti-pulce-17-komandas/
- Jauniešu darbs Valkā un Valgā — https://liepaja2027.lv/aktualitates/liepajas-un-tartu-jauniesi-tiekas-starprobezu-pilsetas-valka-valga/

5. Ko skolēni atklāja, saskaitot plastmasu savā klasē?

BALTIPLAST · Interreg Baltijas jūras reģiona programma. Latvijas partneri — biedrība "Baltijas Vides Forums Latvija", Daugavpils valstspilsētas pašvaldība un Valmieras novada pašvaldība. Partnervalstis — Vācija, Igaunija, Lietuva, Somija un Zviedrija.

Par vidi, kurā dzīvojam, esam atbildīgi paši. To apzinās arī Valmieras un Daugavpils jaunieši, kuri projektā "BALTIPLAST" pārbaudīja, cik daudz plastmasas atkritumu var novērst, mainot ikdienas paradumus. Valmieras Dizaina un mākslas vidusskolā viņi divas nedēļas vāca un šķiroja plastmasas atkritumus, bet nākamajās divās nedēļās mēģināja tos samazināt. No vienreizlietojamām pudelēm atteikties izrādījās vieglāk nekā mainīt iepirkšanās un ēšanas paradumus.

Daugavpilī skolēni vāca un šķiroja plastmasas atkritumus, ar projektā izstrādāto rīku tos uzskaitīja un izvēlējās, ko mainīt ikdienā, lai atkritumu būtu mazāk. Pēc tam viņi uzskaiti atkārtoja. Projekta pārskatā par izmēģinājumu Daugavpils Zinātņu vidusskolā ziņots par plastmasas atkritumu samazinājumu par 78 %, savukārt Daugavpils Vienības pamatskolā — par 68 %.

BALTIPLAST mērķis bija atrast un izmēģināt risinājumus, kas palīdz mazināt plastmasas piesārņojumu Baltijas jūrā. Starptautiskā sadarbība ļāva plastmasas uzskaiti pārbaudīt dažādās skolās un apmainīties ar praktiskiem risinājumiem. Hamburgas skolēni par uzskaites rezultātiem stāstīja vecākiem un skolotājiem, savukārt Kauņā jaunieši izmēģināja atkārtoti lietojamas ūdens pudeles un ēdiena traukus.

Lai arī citas klases varētu atkārtot šo izmēģinājumu, projektā sagatavoja uzskaites instrukciju skolām. Izmēģiniet to savā klasē un salīdziniet, kas mainās pēc pāris nedēļām. Pārējos novembra rubrikas "Interreg Rada un rāda" projektus varēsiet iepazīt interreg.lv.

- Plastmasas uzskaites instrukcija skolām angļu valodā — https://interreg-baltic.eu/wp-content/uploads/2024/01/Baltiplast_Deliverable-1.3-merged-3Final-Good-housekeeping-at-public-and-private-entities-for-a-plastic-free-city-the-plastic-inventory.pdf
- Izmēģinājumu rezultāti un foto no Latvijas skolām —

https://interreg-baltic.eu/wp-content/uploads/2025/05/2505-report_baltiplast_rz.pdf

- Daugavpils Zinātņu vidusskolas skolnieces stāsts un foto — https://dzvsk.lv/plastmasas-skirosana-tirakai-nakotnei/

6. No pirmā robota līdz sacensībām Lietuvā

SkillRiskRobo · Interreg Latvijas–Lietuvas programma. Vadošais partneris — Latgales reģiona attīstības aģentūra. Lietuvas partneris — Lietuvas Jaunatnes apvienības Visaginas nodaļa.

Ko jaunietis var atklāt par sevi, uzbūvējot robotu un kopā ar komandu pārbaudot, ko tas spēj? "SkillRiskRobo" dod bērniem un jauniešiem iespēju atrast aizraujošu nodarbi un apgūt prasmes, ko uzreiz var likt lietā. Projekta mērķis ir ar robotikas un dronu nodarbībām veicināt sociālo iekļaušanu un palīdzēt jauniešiem, kuri saskaras ar atkarību risku, iesaistīties mācībās.

Lai robots sacensībās noturētos uz līnijas, jāatrod, kas vēl jāpielabo konstrukcijā vai programmā. Gatavojoties Preiļu robotikas čempionātam, Ludzas skolēni būvēja robotus, izmēģināja dažādus risinājumus un pārbaudīja tos trasē. Visaginā viņi savas prasmes pārbaudīja kopā ar Lietuvas vienaudžiem. LEGO sumo disciplīnā Ludzas skolēns ieguva trešo vietu, bet Preiļu robotikas kluba dalībnieki izcīnīja divas otrās vietas un vienu trešo vietu.

Gan Latgalē, gan Visaginas un Ignalinas apkārtnē robotikas nodarbību iespējas ierobežo aprīkojuma un sagatavotu pasniedzēju trūkums. Sadarbība dod skolēniem iespēju sacensties abās valstīs, savukārt pedagogiem — apmainīties ar pieredzi un sagatavot mācību materiālus latviešu un lietuviešu valodā. Projektā, kas vēl turpinās, paredzēts aprīkot 15 izglītības iestādes abās valstīs. Dronu nodarbībās skolēniem plānots mācīt, kā dronu uzbūvēt un vadīt.

Ieskatieties, kā Latgales skolēni gatavoja robotus sacensībām un kā viņiem veicās Lietuvā. Pārējos novembra rubrikas "Interreg Rada un rāda" projektus varēsiet iepazīt interreg.lv.

- Ludzas skolēnu pieredze Preiļu robotikas čempionātā — https://www.ludzasnovads.lv/lv/jaunums/ludzas-novada-skoleni-piedalas-preilu-robotikas-cempionata-projekta-skillriskrobo-ietvaros
- Ludzas skolēnu starts "Robotiada 2026" Lietuvā — https://www.ludzasnovads.lv/lv/jaunums/ludzas-novada-skoleni-piedalas-starptautiskajas-robotikas-sacensibas-robotiada-2026
- Preiļu robotikas kluba rezultāti Visaginā — https://www.pvg.edu.lv/?p=87639

Sekojiet "Interreg Latvija" Facebook un LinkedIn, lai nepalaistu garām nākamos stāstus par to, ko Latvijas cilvēki paveic kopā ar partneriem citās valstīs.

Uz tikšanos nākamajā "Interreg Rada un rāda"!